

Arvamus nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse eelnõu kohta

Tervise Arengu Instituut (TAI) on läbivaadanud nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (NETS) täiendatud eelnõu ning sellele lisatud rakendusaktide kavandid ja teeme eelnimetatute kohta järgmised ettepanekud ja märkused:

I Ettepanekud seaduse eelnõusse

1)

3. peatükk Nakkushaigusega inimese tahtest olenematu ravi

§ 11. Nakkushaigusega inimese tahtest olenematu ravi

(2) Tahtest olenematu ravi kohaldamise, selle pikendamise ja lõpetamise otsustab kohus tsiviilkohtumenetluse seadustikus isiku kinnisesse asutusse paigutamise menetlusele ettenähtud korras, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti. Tahtest olenematut ravi kohaldatakse kuni 14 päeva.

Muudatusettepanek uueks sõnastuseks:

„Tahtest olenematut ravi kohaldatakse kuni 14 päeva ja tuberkuloosi puhul kuni 180 päeva. Kui isik ei ole sellel perioodil paranenud ja tahtest olenematu ravi alus pole ära langenud, võib kohtu loal tahtest olenematu ravi raviperioodi pikendada kuni patsiendi raviperioodi lõpuni.“

Selgitame:

- Tuberkuloos on täna kehtiva NETS alusel eriti ohtlik nakkushaigus. Tuberkuloos levib õhu teel ja selle ravi on pikk ning komplitseeritud (raviperiood vähemalt 6 kuud, ravimresistentsete tuberkuloosivormide korral kauemgi). Ravi toimub vähemalt 4 ravimi samaaegse manustamisega, ravi on otseselt kontrollitav.

Eestis on Euroopa Liidu ja Euroopa majanduspiirkonna riikide (EU/EEA) seas viimastel aastatel üks kõrgemaid ravimresistentse tuberkuloosivormide osakaale. Eesti kuulub seetõttu ka WHO Euroopa piirkonna tähelepanu vajavate riikide (High Priority Countries) nimekirja tuberkuloosi olukorra tõttu.

Kuigi tuberkuloosi haigestumine on järjepidevalt alanenud, siis ravimresistentsete haigusvormide osakaal püsib jätkuvalt kõrge. Kui EU/EEA riikides oli ravimresistentse tuberkuloosi osakaal 2024 aastal 4,3%, siis Eestis 16,4% (ECDC andmetel). Tuberkuloosi ravimresistentse süvenemisel võivad levima hakata bakterid, mis täna kasutusel olevatele tuberkuloosi-ravimitele ei allu ja sel juhul jõuame antibiootikumide eelsesesse ajastusse, kus tuberkuloosi suremus oli ligi 50%.

<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications>

Tuberculosis surveillance and monitoring in Europe 2026 - 2024 data

Kui haavatavast rühmast patsient nakkava tuberkuloosivormiga ravi katkestab, siis tõuseb risk ravimresistentsuse süvenemiseks ning patsient levitab tuberkuloosinakkust.

2)

4. peatükk Nakkushaiguse kahtlusest ja diagnoosimisest teabe edastamine ning nakkushaiguste register

§ 12. Nakkushaiguse kahtlusest ja diagnoosimisest teavitamine

(1) Tervishoiuteenuse osutaja on kohustatud teavitama Terviseametit nakkushaiguse kahtlusest ja diagnoosimisest ning nakkustekitaja tuvastamisest

Muudatusettepanek täienduseks:

Lisada lause:

„Tuberkuloosi kahtlusest ja diagnoosimisest ning nakkustekitaja tuvastamisest tuleb teavitada tuberkuloosiregistris.“

Selgitame:

Tuberkuloosiregistri vastutavaks töötlejaks on tuberkuloosiregistri põhimääruse § 2 alusel TAI. (<https://www.riigiteataja.ee/akt/122082025009>) Registri elektroonilises andmebaasis on andmed alates 1987. aastast. (<https://tai.ee/et/terviseandmed/registrid/tuberkuloosiregister>)

3)

§ 13. Nakkushaiguste register

Muudatusettepanek täienduseks:

Lisada § 13 lõige 7 järgnevas sõnastuses:

„Tuberkuloosi haigestumuse andmeid kogutakse tuberkuloosiregistrisse.“

Selgitame:

Õigusselguse huvides peaks tuberkuloosiregistri ära mainima ka NETS-s, sest tuberkuloosi puhul on tegu nakkushaigusega ja tervishoiuteenuse osutajatel võib tekkida segadus andmete edastamise osas. Järgides andmete ühekordse edastamise printsiipi lõpetati juba üle 10 aasta tagasi topelt registreerimine. Seni kogusid andmeid paralleelselt nii Terviseamet kui tuberkuloosiregister. Alates 2013 kogub tuberkuloosi haigestumuse andmeid Eestis ainult tuberkuloosiregister.

Tuberkuloosiregistri vastutav töötleja edastab Terviseametile igakuiselt vastavalt koostöölepingule tuberkuloosi haigestumise esialgsed andmed, samuti andmed, kui tuberkuloosi on haigestunud tervishoiuasutuse töötaja, laste-või õppeasutuse õpilane või töötaja, hooldusasutuse hoolealune või töötaja.

Põhjus, miks tuberkuloosiregistris peetakse eraldi, tuleneb mitmetest asjaoludest:

- Tuberkuloos on kroonilise kuluga õhk-piisknakkusena leviv kogu organismi haarav nakkushaigus,
- Tuberkuloosi nakkus (tekitaja *Mycobacterium Tuberculosis*’e kompleksi kuuluvad bakterid) võib nakkusena organismis püsida aastaid, enne kui nakatumisele järgneb haigestumine, kõik nakatunud ei haigestu
- Tuberkuloosi korral kogutakse andmeid lisaks nakatumise -ja haigestumise kohta ka ravitulemuste kohta, mida nakkushaiguste register ei kogu.
- Ravitulemuste andmeid seiratakse Euroopa üleselt ja kogu maailmas (WHO, ECDC) ja tuberkuloosiregister on siin Eesti andmete edastamise kontaktiks.

- Tuberkuloosi korral kogutakse registris andmeid kuni patsiendi paranemiseni, riigist lahkumiseni või surmani.
- Kui ravi ebaõnnestub (mitteefektiivne ravi, st ravi foonil ravimresistentsus süveneb) või patsient ravi omavoliliselt katkestab ja on jälgimiselt kadunud, on tervishoiuteenuse osutajal kohustus leida patsiendiga kontakt ja ravi jätkata kuni nakkusohu kadumiseni, et takistada ravimresistentsete vormide levikut ühiskonnas.
- Tuberkuloos ei anna läbipõdemisel immuunsust, seda võib põdeda mitu korda ja kõik haigusjuhud registreeritakse tuberkuloosiregistris, nakkushaiguste register kogub esmashaigestumuse andmeid, enamuse muid nakkushaigusi annab läbipõdemisel immuunsuse.

II Ettepanek

Sotsiaalministri määrus „Nakkushaiguste loetelu ning nakkushaiguste ja tervishoiutekkeliste nakkuste kohta andmete ja uurimismaterjali edastamise kord“

1)

3. peatükk Andmete edastamise kord ja koosseis

§ 4. Tervishoiuteenuse osutaja ja kohtuarsti andmete edastamine

(1) Tervishoiuteenuse osutaja edastab tervise infosüsteemi:

- 1) nakkushaiguse kahtluse teatise – lisas 1 märgitud haiguste või eriti ohtliku nakkushaiguse kahtluse korral;
- 2) nakkushaiguse teatise – diagnoosi kinnitamisel;
- 3) HIV teatise – HIV-nakkuse ja HIV-tõve diagnoosimisel.

Muudatusettepanek täienduseks

Lisada § 4. lõikesse 1 punkt 4

- 4) tuberkuloosihaige andmed - tuberkuloosiregistrile tuberkuloosi nakkuse või haiguse diagnoosimisel.

Selgitame:

Tuberkuloosi, kui eriti ohtliku nakkushaigusega nakatumise ja haigestumise andmeid kogub tuberkuloosiregister.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Annika Veimer
direktor

Piret Viiklepp
piret.viiklepp@tai.ee

Enrico Kaljurand
enrico.kaljurand@tai.ee